

Lättläst svenska

Kulturplan för Norrbotten

2018 – 2021

Kära läsare,

Det du läser nu är en lättläst beskrivning
av Kulturplan för Norrbotten,
år 2018 till år 2021.

Här kan du läsa om hur vi i Norrbotten
vill att kulturen ska utvecklas de närmaste åren.
Kulturplanen handlar om vad vi vill ska hända,
hur vi ska arbeta,
och vilka vi vill samarbeta med.

Om du vill läsa hela kulturplanen hittar du den på
internet:

www.norrbotten.se/kulturplan

Kristina Nilsson

Kristina Nilsson,
Kulturchef
Region Norrbotten
2018

Innehåll

Vad är en kultur-plan?	1
Så här började arbetet med Kultur-planen	2
Alla får vara med	4
Så kan kulturen bli bättre	6
Barn och unga	8
Ur-folk och minoriteter	9
Kultur som hälsa	12
Kultur som arbete	15
Sam-arbete mellan län och länder.	16
Arkiv	18
Bibliotek och böcker	20

Bild och form	22
Dans	24
Film	26
Hem-slöjd	28
Kultur-arv och kultur-miljö	30
Museum	32
Musik	35
Teater	38

Vad är en kultur-plan?

Kultur kan vara många olika saker.

Några exempel på kultur är musik, dans, teater, film och konst.

Kultur-plan för Norrbotten handlar om vilken slags kultur vi vill ha i Norrbotten de närmaste åren.

Region Norrbotten bestämmer över sjukhus och hälso-centraler i Norrbotten, men även om många andra saker som till exempel kultur.

I Kultur-planen står det hur Region Norrbotten vill jobba för kultur.

De som arbetar med kultur på Region Norrbotten har haft många möten med kultur-arbetare och personer från kommunerna i Norrbotten. Tillsammans har de tänkt ut hur kulturen kan göra Norrbotten till en plats där man trivs och vill bo.

Så här började arbetet med Kultur-planen

Politiker i Sveriges Riksdag bestämmer om kulturens mål. Det betyder att politikerna talar om att kultur är viktigt och att alla ska få kultur. Politikerna bestämmer också hur mycket pengar kulturen får kosta.

Men de som arbetar med kultur bestämmer hur kulturen ska vara just där de bor. Region Norrbotten har egna mål som handlar om hur kulturen ska vara i Norrbotten.

Ett mål är att alla kultur-arbetare ska få säga och tycka vad de vill. Att kultur-arbetare ska få göra den konst och den kultur de har lust att göra.

Alla som bor i Norrbotten ska
få vara med och göra kultur själv.
Eller se och höra och uppleva andras kultur.
Då tycker folk att det roligt
och trevligt att bo i Norrbotten.
De som bor någon annanstans
vill kanske flytta till Norrbotten.
Och de som redan bor här
vill bo kvar.

Alla får vara med

Alla människor är olika varandra.
En del kanske inte kan se eller höra.
Några kanske inte kan gå
eller förstår det svenska språket.

Men även om vi är olika
har vi samma rätt att uppleva kultur.
Därför ska de som arbetar med kultur
tänka på hur de ska göra
så att alla kan vara med.

Till exempel
att den som har rullstol
och vill lyssna på en musik-konsert
ska kunna komma in i konsert-salen
även om det finns trappor.
Eller att det ska finnas hjälp-medel
för den som har svårt att läsa
eller förstå en text på internet.
Till exempel att det finns lätt-lästa texter.
Eller att datorn har en röst
som talar om vad det står.

För att alla ska kunna vara med och uppleva kultur
ska det inte spela någon roll
om du är flicka eller pojke,
är gammal eller ung,
är rik eller fattig eller
bor i en stad eller i en by.

Det tycker Region Norrbotten är viktigt.

Så kan kulturen bli bättre

I Kultur-planen står det att kulturen ska bli bättre i hela Norrbotten.

Det ska bli lättare för människor att uppleva kultur. Men då måste alla kommuner och myndigheter och alla som arbetar med kultur hjälpas åt.

Då är det bra om varje kommun i Norrbotten skaffar en egen kultur-plan.

Det är också bra om kommunerna och Region Norrbotten kan arbeta tillsammans.

Då kan kultur-arbetare i hela Norrbotten bestämma tillsammans vad de ska göra.

Till exempel att arbeta med samma sak på flera olika ställen under ett helt år.

Det är också viktigt att kultur-arrangörer, alltså de som ordnar kultur åt andra, får lära sig nya saker.

Eller att arbeta med datorer på nya sätt.
Till exempel så att fler
kan uppleva samma sorts kultur
fast man är på olika platser.

Barn och unga

Alla barn och unga i Norrbotten ska kunna uppleva kultur. Både i skolan och på fri-tiden. Därför ger Region Norrbotten pengar till kultur för barn och unga.

Kultur-skolorna i Norrbotten är viktiga. Där jobbar barnen extra mycket med kultur. Men det är viktigt att fler barn kan vara med även om de bor långt från en kultur-skola.

Det finns ett Länsungdoms-råd i Norrbotten. Det kallas LUR. LUR arbetar för att unga personer från alla kommuner i Norrbotten ska vara med i LUR. Då kan unga sam-arbeta om saker som är viktiga för dem. Till exempel att ordna ställen där unga kan träffas. Och ordna så att unga kan träffa de som bestämmer i samhället.

Ur-folk och minoriteter

En nationell minoritet har länge haft en egen kultur och talar ett annat språk än andra i samhället.

Det finns fem nationella minoriteter i Sverige

Det är judar, romer, samer, sverige-finnar och tornedalingar.

Samer är ett ur-folk.

Ur-folk är människor

som har levt mycket länge på samma plats.

Ur-folk och minoriteter

har fått kämpa för att få tala sitt språk

och för att behålla sin kultur

och sitt sätt att leva.

Men nu förstår politiker

och andra som bestämmer

att det är viktigt att språket

och kulturen får finnas kvar.

Därför ger Region Norrbotten pengar till sådant som gör att folk ska lära sig mer om ur-folk och minoriteter.

Kultur-arbetare i Norrbotten ska jobba särskilt med detta.

Region Norrbotten arbetar på många olika sätt för att stärka ur-folk och minoriteternas kultur och språk.

Kultur som hälsa

Det är viktigt att kultur-arbetare jobbar tillsammans med folk som har andra sorters arbete. Att de till exempel sam-arbetar med personer på olika boenden och med de som arbetar med hälsa och sjuk-vård.

Kultur är viktigt för att må bra. Och det är viktigt att både sjuka och friska barn och vuxna får dansa. Därför vill Region Norrbotten jobba extra mycket med dans.

Region Norrbotten vill samarbeta mer med Luleå tekniska universitet. Och vill att de ska forska, alltså undersöka saker, tillsammans. Då kan de lära sig vad som är bra och dåligt för de som bor i Norrbotten.

Region Norrbotten vill att patienter
och konstnärer
och folk inom sjukvården
ska jobba mer tillsammans.

Region Norrbotten vill också arbeta tillsammans
med kommunerna.
För att gamla som bor på äldre-boenden ska
få mer kultur.

Om alla hjälps åt
kan norrbottningarna känna sig friskare
och fler får uppleva
den kultur som finns i Norrbotten.

Kultur som arbete

Det är viktigt att det finns jobb för kultur-arbetare i Norrbotten. Region Norrbotten vill göra det lättare för kultur-arbetare att hitta jobb. Därför hjälper Region Norrbotten föreningar och företag och myndigheter där kultur-arbetare jobbar. De kan få pengar och annan hjälp.

Exempel på de som jobbar med att hjälpa kultur-arbetare är Resurs-centrum för konst, Resurs-centrum för litteratur, Film-pool Nord och BD Pop.

Region Norrbotten vill fortsätta att hjälpa olika sorters kultur i hela Norrbotten. Och även försöka få fler turister att uppleva kultur i Norrbotten.

Sam-arbete mellan län och länder

Region Norrbotten sam-arbetar om kultur med Sveriges fyra nordligaste län.

Länen heter Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland.

Sam-arbetet handlar mest om konst, teater, museer och bibliotek.

Kultur-arbetarna kan lära av varandra, och då kan de göra samma sak fast de är på olika ställen.

Till exempel:

En teater-pjäs kan först spelas i Jämtland/Härjedalen och sedan i de andra länen.

Eller en utställning med tavlor kan först visas på ett museum i Norrbotten och sedan visas på museer i de andra länen.

Då får många fler chans att se teater-pjäsen eller tavlorna, och fler kultur-arbetare får jobb.

Region Norrbotten sam-arbetar också med andra länder.

Det ger många nya tankar om hur man gör på andra ställen.

Och då vill man kanske göra likadant i Norrbotten.

Region Norrbotten vill att sam-arbetet mellan länen och länderna ska fortsätta och bli ännu bättre.

Arkiv

Ett arkiv är ett ställe där man sparar gamla saker.

I Norrbotten finns flera olika arkiv.

En del arkiv har papper och bilder.

Andra arkiv kan ha filmer, saker eller möbler.

Gamla saker i arkiv

kan göra att människor lättare förstår

hur samhället var för länge sedan.

Alla som vill får söka i arkiven.

Men det kan vara svårt att hitta

bland alla papper och gamla saker.

Därför ska arkiven digitaliseras.

Det betyder att man visar papper, bilder, filmer och

ljud i datorn och

skriver in i en dator var sakerna i arkiven finns.

Då är de lätta att hitta.

Alla ska ha lätt att använda arkiven.

De ska kunna användas

av barn, unga, forskare

och av alla som vill veta

hur det var förr.

Därför vill Region Norrbotten fortsätta

att digitalisera arkiven

så att det är lätt att hitta

det som är sparat i arkiven.

Bibliotek och böcker

Region Norrbotten vill att vi ska bli bättre på att läsa och skriva. Därför arbetar Region-biblioteket i Norrbotten för att biblioteken ska bli ännu bättre. Och för att fler ska tycka att det är kul att läsa och skriva.

Resurs-centrum för litteratur i Norrbotten hjälper författare, alltså personer som skriver böcker. Resurs-centrum jobbar också med att hitta ställen där författarnas böcker kan säljas. Och för att man ska kunna läsa böckerna som e-bok. E-bok är en bok som man läser i dator eller på läsplatta.

Resurs-centrum för litteratur
och Region-biblioteket jobbar också med böcker
som handlar om
ur-folk och minoriteter.
Böckerna ska finnas
på alla bibliotek i Norrbotten
och vara lätta att hitta.

Region Norrbotten vill också
att de som arbetar på bibliotek
ska få lära sig mer om digitalisering
och hur man kan använda datorer
på flera olika sätt.

Till exempel hur man kan använda Polarbibblo.se
och göra den sidan ännu bättre.
Polarbibblo.se är en sida på internet
för barn i Norrbotten och Sverige.
Där kan barn få tips om bra böcker
och skicka in egna berättelser.

Bild och form

Det finns många olika konstnärer i Norrbotten.

En del konstnärer målar tavlor,

andra gör konst av lera

eller andra saker.

Konst kan också kallas bild och form.

Region Norrbotten vill

att det ska finnas mycket

bild och form i Norrbotten.

Region Norrbotten vill stödja

de som arbetar med konst.

Därför får till exempel

Konstmuseet i Norr

och Havremagasinet i Boden

pengar från Region Norrbotten.

Region Norrbotten köper också tavlor

och annan konst av konstnärer i Norrbotten.

Den konsten finns på sjuk-hus,

hälso-centraler och andra hus

som Region Norrbotten äger.

Region Norrbotten jobbar för att ungdomar som gillar konst ska få jobba med konst i skolan. Region Norrbotten ger också pengar till projekt för konst-intresserade ungdomar. Ett projekt är något som man jobbar mycket med under en bestämd tid.

Region Norrbotten försöker också hjälpa konstnärer på andra sätt.

Till exempel att ordna lokaler, alltså rum, där konstnärer kan visa sin konst för andra.

Eller ordna konst-utbildningar där konstnärer kan lär sig nya saker. Det gör Resurscentrum för konst.

Region Norrbotten vill sam-arbeta med konstnärer och kultur-arbetare och andra som jobbar med konst.

Tillsammans ska de skriva en handlingsplan.

Där ska det stå hur de vill göra med konsten och hur den ska vara i framtiden.

Dans

I Norrbotten finns det en dans-konsulent.
En dans-konsulent är expert på dans
och hjälper dansare,
de som går i dans-skola
och även dans-publik.
Dans-publik är de som tittar på när andra dansar.

Region Norrbotten arbetar
med Dans i Nord
och i ett dans-råd.
Där vill man att dansen ska utvecklas
och bli ännu bättre.
Tillsammans ska de skriva en handlingsplan.
Där ska det stå hur de vill göra
med dansen och hur den ska vara i framtiden.

Saker som kan bli bättre med dans

är till exempel:

Att fler som arbetar med dans ska få jobb i Norrbotten.

Att det ska finnas fler dans-salar där dansare kan träna.

Att det ska finnas fler scener i Norrbotten där dansare kan dansa för publik.

Att unga ska kunna välja dans på kulturskolorna.

Att det ska bli fler dans-föreställningar för publik i Norrbotten.

Film

Det görs mycket film i Norrbotten.

Filmpool Nord ägs av Region Norrbotten

och elva kommuner i Norrbotten.

Det är olika sorters filmer.

Till exempel dokumentär-filmer

om hur folk bor och lever,

tv-serier och bio-filmer.

Film-pool Nord hjälper de som gör många av filmerna.

När det görs mycket film i Norrbotten

kan många få jobb.

Det kan vara jobb som filmare,

eller jobb som skådespelare.

Det kan vara jobb på restauranger

som lagar mat

till de som gör film.

Eller jobb på hotell

där film-arbetare bor.

Region Norrbotten tycker det är

bra att det görs film i Norrbotten.

Då får folk jobb

och kan lära sig hur man gör film.
Och norrbottningarna får uppleva kultur
när de ser på filmerna på bio eller på tv.

Därför vill Region Norrbotten
arbeta mer med film i framtiden
och på flera olika sätt.
Till exempel arbeta mer med barn och unga.
Och samarbeta mer med film-arbetare
i Sverige och i andra länder.
Och att filmer från Norrbotten
ska finnas med på fler film-festivaler.

Region Norrbotten vill också
att filmer som spelats in i Norrbotten
och att filmer som fått pengar
från Region Norrbotten,
ska kunna ses digitalt
alltså i en dator eller telefon
av publik i Norrbotten.

Hem-slöjd

Gammal hem-slöjd är en del
av vårt kultur-arv.

Kultur-arv är gamla saker
som visar hur man levde
och gjorde förr i tiden,
och hur folk tänkte och kände.
Hem-slöjd är saker som folk
gör hemma med sina händer.

Exempel på gammal hem-slöjd kan vara
kniv-skaft, korgar och trä-möbler
och vävda tyger.

Det är viktigt att spara gammal slöjd
så man vet hur folk levde förr.

Det finns ny hem-slöjd också.
Hem-slöjds-konsulenter hjälper
nya slöjdare på olika sätt.
Både med att få pengar för sin slöjd,
att lära sig mer om slöjdande,
och att göra slöjd till konst.
Slöjdarna kan också få hjälp
att hitta på nya saker
och nya sätt att slöjda.

Hem-slöjds-konsulenterna arbetar åt
Region Norrbotten.

Hem-slöjds-konsulenterna sam-arbetar
med många olika slöjdare
i Norrbotten, i Sverige,
och i andra länder.

De sam-arbetar också med
de som säljer slöjd.

Hem-slöjds-konsulenterna jobbar också
med samisk slöjd.

Då samarbetar de med Same-slöjd-stiftelsen
som heter Sámi Duodji.

Slöjd kan göra att folk mår bättre.
Och slöjdade saker är ofta bra för miljön.
Därför vill Region Norrbotten
att det ska finnas
flera ställen i Norrbotten
där folk kan slöjda.

Region Norrbotten vill också
att kultur-skolan ska börja med slöjd.
Då kan barn och unga
lära sig olika sätt att slöjda redan i skolan.
Det är bra för slöjdens framtid.

Kultur-arv och kultur-miljö

Kultur-arv kan vara mer än gamla saker.

Kultur-arv kan också handla om gamla traditioner.

Gamla traditioner betyder att
att man alltid gjorde på samma sätt förut.

Till exempel när man firade jul,
gick i kyrkan eller skulle gifta sig.

Kultur-arv kan också vara gamla språk,
möbler och hus.

Kultur-miljöer och kultur-landskap
är stora områden som har sett likadana ut länge.
På de platserna syns det att människor
bott där för länge sedan.

Det finns flera gamla kultur-miljöer
och kultur-arv i Norrbotten.
Gammel-stads kyrkstad, Laponia
och Struves meridian-båge är särskilt viktiga.
De är tre av Sveriges 15 världs-arv.
Det betyder att inget får ändras,
rivas eller förstöras där.

Det är Läns-styrelsen och museerna i Norrbotten som ansvarar för att kultur-arven och kultur-miljöerna sköts på rätt sätt. Läns-styrelsen och museerna ansvarar också för att samla in kunskap om den här kulturen.

Region Norrbotten vill att alla som arbetar med kultur-arv och kultur-miljö, ska sam-arbeta ännu mer med skolor, forskare och kommuner.

Om sam-arbetet blir bättre kan fler lära sig om allt det fina som finns på museerna och i Norrbottens kultur-miljöer. Då kanske fler vill flytta till i Norrbotten.

Museum

Det finns flera museer i Norrbotten.
Norrbottens museum ligger i Luleå.
Det är ett läns-museum,
alltså hela Norrbottens museum.
Där kan publiken se hur det var förr i tiden,
och titta på olika sorters konst.
Arkeologer arbetar också på Norrbottens museum.
De jobbar med att undersöka
gamla saker som legat gömda i jorden
eller i gamla gravar.

Andra museer i Norrbotten är
Åjtte Svenskt fjäll- och same-museum i Jokkmokk,
Silver-museet i Arjeplog
och Försvars-museet i Boden.

Det finns också museer
i kommunerna i Norrbotten.
Till exempel Gällivare museum,
Piteå museum, Friluftsmuseet Hägnan
och Tornedalens museum.
Det finns också flera små museer
i Norrbottens byar.

Museerna berättar olika delar
av Norrbottens historia.
Man kan säga att de tillsammans
är samhällets minne.
Men Region Norrbotten vill också
att museerna ska vara som en bro.
En bro mellan hur det var förr,
hur det är nu,
och hur det ska bli i framtiden.
Region Norrbotten ger pengar
till museerna i Norrbotten
och vill att de ska bli ännu bättre.
Till exempel att Norrbottens Museum
ska samarbeta ännu mer med kommuner,
forskare, företag
och det vanliga samhället.

Region Norrbotten vill också
att den nya bas-utställningen
på Norrbottens Museum,
ska göras färdig.
Och att läns-museerna i Norrbotten, Västerbotten,
Västernorrland och Jämtland/Härjedalen,
ska sam-arbeta mer.

Region Norrbotten vill också
göra det lättare att besöka museer
och olika kultur-arv i Norrbotten.
Det ska vara lätt för alla,
både för turister och för norrbottningar.

Region Norrbotten vill att museerna
ska använda datorer och digital teknik mer.
Digital teknik är ett bra sätt
att lära nya saker,
och ha kontakt,
fast man kanske är långt från varandra.

Musik

Det finns mycket musik
och många musiker i Norrbotten.
Det finns musiker som spelar hemma
bara för att det är roligt,
de kallas amatörer.
Och det finns musiker
som har musiken som jobb.
Musiker som får lön när de spelar
kallas professionella musiker.

På Norrbottens-musiken jobbar
många professionella musiker.
De reser ofta runt i Norrbotten
och spelar för barn, unga och vuxna.

Musiker i Norrbotten kan få hjälp
av de som arbetar på BD Pop.
De kan till exempel få hjälp att
spela in musik, ordna spelningar
och göra reklam för sin musik.

Det finns bra musik-utbildningar
och många ställen att spela på i Norrbotten.
Men en del musiker har svårt att få jobb.
Region Norrbotten vill göra det lättare
för dem att få jobb.

Region Norrbotten vill att de
som ordnar musik för publik,
alltså arrangörerna,
ska få mer utbildning och hjälp.
Då kanske fler unga arrangörer skulle få jobb.
Region Norrbotten vill också
att de som arbetar med musik,
ska sam-arbeta mer.
Då kan musikerna få fler ställen att spela på.
Det är särskilt viktigt att barn och unga
i hela Norrbotten får lyssna på musik.

Musiker och arrangörer ska också
sam-arbeta mer med resten av Sverige och
andra länder,
särskilt länder i Barents-området.
Delar av Sverige, Norge, Finland
och Ryssland är med i Barents-området.

Då kan Norrbottens-musiken
få spela på många ställen,
och fler kan få lyssna på musik från Norrbotten.

Region Norrbotten vill också att musiker
som spelar folk-musik och världs-musik,
alltså musik från andra delar av världen,
ska få mer hjälp.

Hjälpen kan handla om stöd
genom mer sam-arbete mellan skolor, och
Norrbottens-musiken.

Då kan musikerna få fler spelningar.

Även frilansande musiker behöver hjälp.

De som frilansar har inget fast jobb.

De spelar med olika musiker,
på olika ställen

och är ofta osäkra på hur mycket de ska få i lön.

Region Norrbotten vill att

frilansande musiker ska få hjälp

att sam-arbeta mer med arrangörer och musiker.

Och få hjälp att jobba med musik-projekt.

Teater

I Norrbotten kan du både se,
höra och göra teater.

Norrbottens-teatern är en läns-teater,
en teater för hela Norrbotten.

Norrbottens-teatern ligger i Luleå
men skådespelarna reser också
och spelar teater
på olika scener i hela Norrbotten.
De spelar teater för barn,
unga och vuxna.

Ung Scen Norr är en del av
Norrbottensteatern,
där unga får vara med.

Region Norrbotten ger pengar
till Norrbottens-teatern
och andra teatrar i Norrbotten.
Till exempel till Tornedals-teatern,
Giron sámii theáter, Lule Stass-teater,
Teater Scratch, Teater Mila
och Riks-teatern i Norrbotten.

Det finns även en teater-högskola i Luleå.
Där kan man utbilda sig till skådespelare.
På många av kultur-skolorna i Norrbotten
kan eleverna välja
att jobba med teater eller drama.

För att teatern ska bli ännu bättre
vill Region Norrbotten
att Ung Scen Norr ska få stöd att utvecklas.
Och att läns-teatrarna i norra Sverige
sam-arbetar mer.
Region Norrbotten vill också att
Norrbottens-teatern samarbetar
mer med professionella dansare.

Region Norrbotten ska också undersöka
vilken hjälp amatör-teatrarna i Norrbotten
behöver av regissörer.
En regissör är den som bestämmer
hur en teater ska spelas.

norrboten.se/kultur

